

«AZSIĞORTA» ASC

**GƏMİLƏRİN VƏ DİGƏR SU NƏQLİYYATI VASİTƏLƏRİNİN SIĞORTASI
QAYDALARI**

**12 fevral 2009-cu il tarixində
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırılıb**

©
«AZSIĞORTA» ASC - 2009

ANLAYIŞLAR	4
BÖLMƏ 1. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN TƏRƏFLƏRİ	5
Maddə 1. Sığortaçı	5
Maddə 2. Sığortalı	5
Maddə 3. Faydalanan şəxs	5
BÖLMƏ 2. SIĞORTANIN OBYEKTİ	5
Maddə 4. Sığorta obyektı	5
Maddə 5. Gəmi və digər su nəqliyyatı vasitələri	5
BÖLMƏ 3. SIĞORTA TƏMİNATI	5
Maddə 6. Sığorta riskləri. Sığorta hadisələri	5
Maddə 7. Sığorta təminatına daxil olmayan hallar (istisnalar)	6
Maddə 8. Sığortanın ərazisi	6
BÖLMƏ 4. SIĞORTA MƏBLƏĞİ VƏ SIĞORTA HAQQI	7
Maddə 9. Sığorta məbləği	7
Maddə 10. Sığorta haqqı	7
Maddə 11. Sığorta haqqının ödənilməsi	7
BÖLMƏ 5. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİ	8
Maddə 12. Sığorta müqaviləsinin bağlanması	8
Maddə 13. Sığorta müqaviləsi bağlanan zaman sığortalı tərəfindən bildirilməli olan faktlar	8
Maddə 14. Sığorta müqaviləsinin Qaydalar üzərində üstünlüyü	9
Maddə 15. Mühüm şərtlər	9
Maddə 16. Sığorta müddəti	9
Maddə 17. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi	9
Maddə 18. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermə ilə bağlı xəbərdar etmə	9
Maddə 19. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermənin nəticələri	9
Maddə 20. Sığorta riskdəki dəyişikliklər	10
BÖLMƏ 6. TƏRƏFLƏRİN HÜQUQLARI VƏ VƏZİFƏLƏRİ	10
Maddə 21. Sığortaçının hüquqları və vəzifələri	10
Maddə 22. Sığortalının hüquqları və vəzifələri	11
BÖLMƏ 7. ÖDƏNİLƏN ZƏRƏRLƏR	12
Maddə 23. Ödənilən zərərlər	12
Maddə 24. Sığorta obyektinə (gəmiyə) dəyən zərər	13
Maddə 25. Ümumi qəza ilə bağlı xərclər	14
Maddə 26. Zərərlərin azaldılması məqsədilə çəkilən xərclər	14
Maddə 27. Sığorta hadisəsinin araşdırılması məqsədilə çəkilən xərclər	14
BÖLMƏ 8. SIĞORTA ÖDƏNİŞİ	14
Maddə 28. Sığorta ödənişinin verilməsi üçün tələb olunan sənədlər	14
Maddə 29. Sığorta ödənişinin hesablanması və verilməsi qaydası	15
Maddə 30. Ödənilməmiş sığorta haqqının nəzərə alınması	15
Maddə 31. Sığorta ödənişinin verilməsindən imtina	15
Maddə 32. Zərərin dəyməsində təqsirli olan şəxslər tərəfindən zərərin ödənilməsi	16
BÖLMƏ 9. TƏMİNATIN GENİŞLƏNDİRİLMƏSİ	16
Maddə 33. Fraxtın itirilməsi	16
Maddə 34. Toqquşmaya görə məsuliyyət	16
BÖLMƏ 10. DİGƏR MÜDDƏALAR	17
Maddə 35. Marağın keçməsi	17
Maddə 36. Qalıqlara olan hüququn keçməsi	17
Maddə 37. Subroqasiya hüququ	17
Maddə 38. Qismən sığorta	18
Maddə 39. İkili (çoxqat) sığorta	18
Maddə 40. Azadolma məbləği	18
Maddə 41. Valyuta haqqında qeyd-şərt	18
Maddə 42. İş sirlərinin gizli saxlanması	18
Maddə 43. Mübahisələrin həlli qaydası	19
Maddə 44. İddia müddəti	19

Əgər qaydaların məzmununda başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, bu Qaydalarda istifadə olunan termin və ifadələr aşağıdakı mənalara daşır:

Sığortaçı - «Sığorta fəaliyyəti haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu əsasında sığorta fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müvafiq lisenziyaya malik olan, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda qanunvericiliklə və ya müqavilə ilə müəyyən olunmuş qaydada sığorta ödənişini vermək öhdəliyi daşıyan sığorta müqaviləsinin tərəfi olan yerli hüquqi şəxs.

Sığortalı - sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan sığorta müqaviləsinin tərəfi.

Faydalanan şəxs - sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta ödənişini almaq hüququ olan şəxs.

Sığorta müqaviləsi - sığortalının müvafiq sığorta haqqı ödəməsi müqabilində sığorta obyektinin məruz qala biləcəyi risklərlə bağlı itkilərin, dəyən zərərin əvəzinin və ya razılaşıdırılan pul məbləğinin müəyyən bir hadisənin baş verməsi əsasında ödənilməsinin sığortaçı tərəfindən öhdəlik kimi götürülməsi şərtlərinin təsbit edildiyi razılaşma.

Sığorta şəhadətnaməsi - sığorta müqaviləsinin bağlanması faktını təsdiq edən, sığortaçı tərəfindən sığortalıya verilən sənəd.

Sığorta obyektı - sığortalının qanunazidd olmayan hər hansı əmlak mənafeyi.

Sığorta haqqı - risklərin qəbul edilməsi və ya bölüşdürülməsi müqabilində sığorta qanunvericiliyinə uyğun olaraq, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləği.

Sığorta məbləği - sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin qanunvericilik, yaxud müqavilə ilə müəyyənləşdirilmiş məbləğlə ifadə olunan son həddi.

Sığorta riski və ya risk - sığorta obyektı ilə bağlı itkilərin və ya zərərlərin yaranmasına səbəb olan hadisənin baş verməsi və ya halın yaranması ehtimalı, həmçinin bu ehtimala qarşı sığortaçının üzərinə götürdüyü öhdəlik.

Sığorta hadisəsi - qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin sığortalıya və ya digər faydalanan şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan, sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən hadisə və ya yaranan hal.

Sığorta tələbi - sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortalının və ya faydalanan şəxsin sığortaçıya öz vəzifələrini qanunvericiliyə və sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq icra etməsi barədə müraciəti.

Sığorta ödənişi - sığorta hadisəsi baş verdikdə, qanunvericiliyə, həmçinin sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyası.

Sığorta tarifi - sığorta haqqının hesablanması üçün aktuari hesablamalarına əsasən müəyyən edilən faiz dərəcəsi.

Sığortanın müddəti - sığorta risklərinin sığortalanmış hesab olunduğu müddət.

Azadolma məbləği - sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir.

Əhəmiyyətli hallar - müqavilə bağlanarkən bildirilməli olan, sığortaçının müqavilədən imtina etmək və ya onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən və/və ya sığortalıya yazılı şəkildə aydın və birmənalı sorğu verilmiş bütün hallar (faktlar) əhəmiyyətli sayılır.

Sığortanın ərazisi - sığorta obyektinin sığortalanmış hesab olunduğu müəyyən coğrafi ərazi həddləri.

Mühüm şərtlər - sığortaçıya sığorta ödənişini verməkdən imtina etmək və ya sığorta müqaviləsinə ləğv etmək hüququ verən sığorta müqaviləsinin şərtləri.

Tam məhv olma - əmlakın bərpa oluna bilməyəcək şəkildə faktiki məhv olması.

Tam konstruktiv məhv olma - əmlakın elə bir vəziyyətə düşməsidir ki, onun xilas edilməsi və ya bərpası iqtisadi cəhətdən səmərəli deyil, belə ki, bu əməliyyatların aparılmasından sonra onun xilas edilməsi və ya bərpasına çəkilən xərclər əmlakın öz dəyərini aşır.

Ümumi qəza - bütün dəniz əməliyyatında iştirak edən əmlakın, məsələn gəminin, fraxtın və gəmi ilə daşınan yükün - təhlükədən qorunması üçün, ümumi təhlükəsizlik məqsədilə bilərəkdən və ağılabatan şəkildə çəkilən xərclər (məsələn gəmini batmaq təhlükəsindən qurtarmaq üçün yükün müəyyən hissəsinin gəmidən atılması) ilə bağlı zərər.

Dispaşa - ümumi qəzanın mövcudluğunu və onun bölüşdürülməsi üzrə dəniz hüququ sahəsində bilik və təcrübəyə malik şəxslər tərəfindən müəyyən edilən hesablaşmalar.

Qəza komissarı - zərərin səbəbləri, şərtləri və ölçüsünün müəyyən olunması ilə məşğul olan, sığortaçının səlahiyyətli nümayəndəsi.

BÖLMƏ 1. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN TƏRƏFLƏRİ**Maddə 1. Sığortaçı**

Bu Qaydalara əsasən sığortaçı dedikdə «AZSIĞORTA» ASC başa düşülür.

Maddə 2. Sığortalı

2.1. Bu Qaydalara əsasən sığortalı dedikdə sığorta obyektinə münasibətdə əmlak mənafeləri olan və sığorta şəhadətnaməsində adı göstərilən hər hansı bir fiziki (fəaliyyət qabiliyyəti məhdud olan və ya fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmə tərəfindən məhdudlaşdırılan, eləcə də fəaliyyət qabiliyyəti olmayan şəxslərdən başqa) və ya hüquqi şəxs başa düşülür.

2.2. Bu Qaydalar daxilində sığortalının hərəkətlərinə onun işçilərinin, rəsmi şəxslərinin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, «Sığorta fəaliyyəti haqqında» qanuna, sığorta müqaviləsinə, vəkalətnaməyə (etibarnaməyə) və ya vəzifə öhdəliklərinə əsasən sığortalı adından çıxış etmək səlahiyyəti olan digər nümayəndələrinin hərəkətləri də aid edilir.

Maddə 3. Faydalanan şəxs

3.1. Sığorta müqaviləsi sığorta obyektinin qorunmasında maraqlı olan və sığorta hadisəsi zamanı ödəniş almaq hüququ olan hər hansı başqa şəxsin - faydalanan şəxsin xeyrinə də bağlana bilər.

3.2. Faydalanan şəxsin adı sığorta müqaviləsində göstərilməlidir.

3.3. Sığorta müqaviləsinin faydalanan şəxsin xeyrinə bağlanması sığortalını müqaviləyə əsasən vəzifə və öhdəliklərindən azad etmir.

3.4. Bu Qaydalar və sığorta müqaviləsi ilə sığortalıya aid edilən bütün müddəalar sığortadan faydalanmaq niyyətində olan faydalanan şəxsə də eyni həcmdə aid edilir.

BÖLMƏ 2. SIĞORTANIN OBYEKTİ**Maddə 4. Sığorta obyektı**

Sığortalının mülkiyyətində və ya istifadəsində olan gəmi və ya digər su nəqliyyatı vasitələri ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericiliyinə zidd olmayan əmlak mənafeləri bu Qaydalar daxilində sığortanın obyektı hesab olunur.

Maddə 5. Gəmi və digər su nəqliyyatı vasitələri

5.1. Bu Qaydalara əsasən gəmi dedikdə, özühərəkətdən və ya özühərəkətməyən, gəmiçilik məqsədləri üçün istifadə olunan üzən qurğu başa düşülür.

5.2. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, gəminin və ya digər su nəqliyyatı vasitələrinin tərkibinə onun gövdəsi, vint-sükan qrupu, mexanizmlər, maşınlar, avadanlıqlar və xüsusi məqsədlərlə istifadə edildikdə, həmin məqsəd üçün lazım olan adi cihazlar daxildir.

BÖLMƏ 3. SIĞORTA TƏMİNATI**Maddə 6. Sığorta riskləri. Sığorta hadisələri**

6.1. Bu Qaydalara əsasən bağlanmış sığorta müqavilələri üzrə qəflətən və əvvəlcədən görünməyən halların baş verməsi nəticəsində sığorta obyektinə dəyən zərərlərə sığorta təminatı verilir.

6.2. Sığorta müqaviləsi aşağıda göstərilən risklərdən hər hansı birinə qarşı bağlana bilər:

6.2.1. «*Tam məhv olmaya və zədələnmələrə görə məsuliyyət*». Bu risklə aşağıdakılara sığorta təminatı verilir:

- gəminin tam məhv olması (faktiki və ya konstruktiv) nəticəsində zərərlər və ya zədələnmiş gövdə, vint-sükan qrupu, mexanizmlər, maşınlar, avadanlıqların bərpası üzrə xərclər;
- gəminin xəbərsiz itkin düşməsi nəticəsində zərərlər;
- gəminin üzərinə düşən hissədə ümumi qəza üzrə çəkilən xərclər və ödənişlər;
- gəminin xilas edilməsi üzrə zəruri və məqsədəuyğun xərclər;
- sığorta müqaviləsi ilə təminat verilən hadisələrin səbəb olduğu zərərlərin qarşısının alınması, miqdarının azaldılması və ya məbləğinin müəyyən olunması üzrə zəruri və məqsədəuyğun xərclər.

6.2.2. «*Zədələnmələrə görə məsuliyyət*». Bu risklə aşağıdakılara sığorta təminatı verilir:

- zədələnmiş gövdə, vint-sükan qrupu, mexanizmlər, maşınlar, avadanlıqların bərpası üzrə xərclər;
- sığorta müqaviləsi ilə təminat verilən hadisələrin səbəb olduğu zərərlərin qarşısının alınması, miqdarının azaldılması və ya məbləğinin müəyyən olunması üzrə zəruri və məqsədəuyğun xərclər.

6.2.3. «*Tam məhv olmaya görə məsuliyyət*». Bu risklə aşağıdakılara sığorta təminatı verilir:

- gəminin tam məhv olması (faktiki və ya konstruktiv) nəticəsində zərərlər;
- gəminin xəbərsiz itkin düşməsi nəticəsində zərərlər;
- gəminin üzərinə düşən hissədə ümumi qəza üzrə çəkilən xərclər və ödənişlər;
- gəminin xilas edilməsi üzrə zəruri və məqsədəuyğun xərclər;
- sığorta müqaviləsi ilə təminat verilən hadisələrin səbəb olduğu zərərlərin qarşısının alınması, miqdarının azaldılması və ya məbləğinin müəyyən olunması üzrə zəruri və məqsədəuyğun xərclər.

Maddə 7. Sığorta təminatına daxil olmayan hallar (istisnalar)

7.1. Aşağıdakı hadisələr nəticəsində dəyən zərərlər və çəkilən xərclər sığortaçı tərəfindən ödənilmir:

7.1.1. sığortalının (və ya faydalanan şəxs), həmçinin onun nümayəndəsinin qərəzli hərəkət(lər)i və kobud ehtiyatsızlığı (sığortalanmış gəminin kapitanı və heyət üzvləri sığortalının nümayəndəsi hesab olunurlar);

7.1.2. əgər dənizə yararsız vəziyyət zahirən görünməyən qüsurlardan irəli gəlmirsə, gəminin dənizə yararsız vəziyyətdə yola salınması;

7.1.3. gəminin, onun hissələrinin, maşın, avadanlıqların və ya ləvazimatların zamandan və ya adi istifadədən köhnəlib xarab olması və korroziyası;

7.1.4. gəminin təyinatı üzrə və ya sinfi ilə nəzərdə tutulmayan şərtlərdə istismar olunması;

7.1.5. hər hansı nüvə partlayışı, radiasiya və ya radioaktiv çirklənmələr və bunlara qarşı görülən hərbi və inzibati tədbirlər nəticəsində dəyən bütün ziyan və zərərlər;

7.1.6. qaydaların 24.5-ci bəndində göstərilən hallar istisna olmaqla gəminin və ekipajın saxlanma xərcləri;

7.1.7. sığortalanmış gəminin qalıqlarının təmizlənməsi və çıxarılması, ətraf mühitə, üçüncü şəxslərin həyatına və sağlamlığına və/və ya əmlakına vurulan zərər, həmçinin sığortalının dolayı zərərləri;

7.1.8. hər hansı qüsurun aradan qaldırılması (əgər qüsür gəminin məhv olmasına və ya gövdənin, mexanizmlərinin, maşın və avadanlıqlarının zədələnməsinə səbəb olmayıbsa);

7.1.9. sığortaçının sığorta müqaviləsi ilə təminat verdiyi zərərlərin nəticəsində zədə almış gəminin zədələnməsindən irəli gələn ətraf mühitin çirkləndirilməsinin qarşısının alınması və ya çirkləndirilmə təhlükəsinin azaldılması məqsədilə görülən tədbirlərin səbəb olduğu zərərlər və məhv olma istisna olmaqla, hər hansı hökumət, dövlət və ya yerli hakimiyyət orqanlarının hərəkətləri, onların tapşırığı ilə gəminin məhv edilməsi və ya zədələnməsi;

7.1.10. səbəbindən asılı olmayaraq hər hansı hökumət, dövlət və ya yerli hakimiyyət orqanlarının tapşırığı ilə gəminin müsadirə olunması, milliləşdirilməsi və rekvizisiyası;

7.1.11. sığortalanmış gəminin sığorta müqaviləsində göstərilmiş sığortanın ərazisindən (üzmə rayonundan və ya hərəkət marşrutundan) kənarında baş verən zərərlər.

7.2. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, aşağıdakı hadisələr nəticəsində dəyən zərərlər və çəkilən xərclər sığortaçı tərəfindən ödənilmir:

7.2.1. sığortalının, gəmilərin toqquşması nəticəsində digər gəminin sahibinə ödəməli olduğu zərərlər;

7.2.2. sığortalanmış gəminin hər hansı üzən, sabit (hərəkətsiz) və ya digər obyektə zədələnməsi ilə əlaqədar sığortalının üçüncü şəxslərə ödəməli olduğu zərərlər;

7.2.3. fraxtın itirilməsi;

7.2.4. müharibə, hər cür hərbi əməliyyatlar və onların nəticələri, vətəndaş müharibəsi, tədricən xalq üsyanlarına və ya hərbi qiyamlara çevrilən xalq iğtişaşları, əmək intizamsızlığı;

7.2.5. terror aktları.

Maddə 8. Sığortanın ərazisi

Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta təminatı, sığortalanmış gəminin sığorta müqaviləsində göstərilmiş hərəkət marşrutu boyunca və/və yaxud saxlanıldığı ərazilərdə qüvvədədir.

BÖLMƏ 4. SIĞORTA MƏBLƏĞİ VƏ SIĞORTA HAQQI

Maddə 9. Sığorta məbləği

9.1. Sığorta müqaviləsində (şəhadətnaməsində) göstərilən gəminin sığorta məbləği, gəminin sığorta (həqiqi) dəyərinə bərabərdir. Hadisə baş verdiyi zaman sığortalanmış gəminin sığorta (həqiqi) dəyəri sığorta məbləğindən artıq olarsa, artıq olan həmin məbləğ sığortaçı tərəfindən ödənilmir.

9.2. Sığorta dəyəri müəyyən edilərkən sığorta müqaviləsinin bağlandığı anda həmin xüsusiyyətlərə malik gəminin dünya bazarındakı orta qiyməti əsas götürülür.

9.3. Bu Qaydalara əsasən sığorta məbləği sığortaçının son məsuliyyət həddi hesab olunur və bir və ya bir neçə sığorta hadisəsi üzrə sığorta ödənişinin məcmu məbləği sığorta məbləğindən yüksək ola bilməz.

Maddə 10. Sığorta haqqı

10.1. Sığorta haqqı sığorta şəhadətnaməsində göstərilən müddətdə və qaydada sığortalı tərəfindən sığorta üçün ödənilən haqdır.

10.2. Sığorta haqqının miqdarı sığorta tariflərinə əsasən hesablanır.

10.3. Sığortalanmış gəminin sığorta məbləğinin sığorta dəyərindən artıq və ya əskik olduğu hadisə baş verməmişdən əvvəl müəyyən edilmiş olarsa, həmin tarixdən etibarən gün hesabı ilə sığorta haqqı hesablanır, artıq alınan sığorta haqqı sığortalıya geri qaytarılır, əskik alınmış sığorta haqqı isə sığortalı tərəfindən ödənilir.

10.4. Bir ildən az müddətə bağlanan sığorta müqavilələri üzrə sığorta haqları illik sığorta haqqından aşağıdakı faizlərlə hesablanır:

Sığorta müddəti 1 aydan çox olmazsa	-	illik sığorta haqqının 25 %
Sığorta müddəti 2 aydan çox olmazsa	-	illik sığorta haqqının 30 %
Sığorta müddəti 3 aydan çox olmazsa	-	illik sığorta haqqının 40 %
Sığorta müddəti 4 aydan çox olmazsa	-	illik sığorta haqqının 50 %
Sığorta müddəti 5 aydan çox olmazsa	-	illik sığorta haqqının 60 %
Sığorta müddəti 6 aydan çox olmazsa	-	illik sığorta haqqının 70 %
Sığorta müddəti 7 aydan çox olmazsa	-	illik sığorta haqqının 75 %
Sığorta müddəti 8 aydan çox olmazsa	-	illik sığorta haqqının 80 %
Sığorta müddəti 9 aydan çox olmazsa	-	illik sığorta haqqının 85 %
Sığorta müddəti 10 aydan çox olmazsa	-	illik sığorta haqqının 90 %
Sığorta müddəti 11 aydan çox olmazsa	-	illik sığorta haqqının 95 %

Maddə 11. Sığorta haqqının ödənilməsi

11.1. Sığorta müqaviləsinə əsasən sığorta haqqı sığortalı tərəfindən nağd və ya köçürmə yolu ilə birdəfəyə və ya hissə-hissə ödənilə bilər. Sığorta haqqının ödənilməsi gün onun sığortaçının bank hesabına və ya nağd ödəmə zamanı sığortaçının kassasına daxil olduğu gün hesab olunur.

11.2. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta haqqı (və ya onun razılaşdırılmış ilkin hissəsi) sığorta şəhadətnaməsi imzalandığı gündən etibarən ən gec 15 gün ərzində (hissə-hissə ödənilməsi razılaşdırılırsa, qalan hissələr isə sığorta şəhadətnaməsində göstərilən tarixlərdə) sığortaçıya ödənilməlidir.

11.3. Hər bir halda sığorta haqqı və ya razılaşdırılmış ilkin hissəsi sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən 1 aydan gec olmayaraq ödənilməlidir.

11.4. Əgər sığorta haqqı (və ya onun ilkin hissəsi) müəyyən olunmuş müddət(lər)də sığortaçıya ödənilməzsə, sığorta şəhadətnaməsi öz qüvvəsini itirir və sığortaçı həmin müqavilə üzrə heç bir məsuliyyət daşımır.

11.5. Sığorta haqqı və ya onun hissəsi vaxtında ödənilmədikdə, sığortaçı onun ödənilməsi üçün, bu Qaydaların 11.2-ci bəndinin tələbini nəzərə alaraq, yazılı surətdə 15 günədək müddət müəyyən edə bilər.

BÖLMƏ 5. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİ**Maddə 12. Sığorta müqaviləsinin bağlanması**

12.1. Sığorta müqaviləsi müəyyən müddətə və ya hər bir reys üzrə bağlanır.

12.2. Sığorta müqaviləsinin bağlanması üçün sığortalı müqavilə bağlamaq niyyəti barəsində sığortaçıya yazılı və ya şifahi müraciət edir. Müraciətdə aşağıdakı məlumatlar göstərilməlidir:

12.2.1. sığortalının tam adı, hüquqi ünvanı, bank rekvizitləri, telefon və faks nömrələri;

12.2.2. sığortaya cəlb edilən gəmi və ya digər su nəqliyyatı vasitəsi haqqında məlumat (tipi, adı, tikildiyi il, sinfi, brutto-tutumu);

12.2.3. sığorta məbləği;

12.2.4. sığortanın şərtləri;

12.2.5. sığorta müqaviləsi bir reys üzrə bağlanırsa, reysin başlanma və sona çatma məntəqələri, reysin müddəti və reys zamanı gəminin daxil olacağı məntəqələr (limanlar), sığorta müqaviləsi müəyyən müddətə bağlanırsa, üzmə rayonu və sığorta müddəti;

12.2.6. faydalanan şəxsin tam adı, telefon və faks nömrələri;

12.2.7. riskin müəyyənləşdirilməsinə təsir edən mühüm əhəmiyyət kəsb edən digər məlumatlar.

12.3. Sığorta müqaviləsinin bağlanması faktı bu Qaydalar əsasında hazırlanmış sığorta şərtləri əlavə edilməklə, sığortalıya verilən sığorta şəhadətnaməsi ilə təsdiq edilir.

12.4. Bir reys üzrə bağlanan sığorta müqaviləsi gəminin yola düşdüyü limandan uzaqlaşması və ya lövbərin çəkilməsi ilə qüvvəyə minir və təyinat limanına yaxınlaşması və ya lövbərin atılması ilə qüvvədən düşür.

12.5. Sığorta yalnız sığorta müqaviləsində göstərilən üzmə rayonunda və ya reys üzrə baş verən sığorta hadisələrini əhatə edir. Təhlükədə olan insan həyatı, gəmi və yüklərin xilas edilməsi, həmçinin gəminin səfərinə davam etməsinin təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə kənara çıxmalar istisna olmaqla, gəminin müqavilədə göstərilmiş üzmə rayonundan və ya marşrutdan kənara çıxması zamanı baş verən hadisələrdə, sığortaçı məsuliyyətindən azad edilir. Bütün bu hallarda sığortalı dərhal sığortaçını xəbərdar etməlidir.

Maddə 13. Sığorta müqaviləsi bağlanan zaman sığortalı tərəfindən bildirilməli olan faktlar

13.1. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortalı riskin baş vermə ehtimalının müəyyən edilməsi və mümkün itkilərin həcmnin hesablanması üçün əhəmiyyət daşıyan və xəbərdar olduğu bütün faktları və halları bildirməyə borcludur.

13.2. Sığortalının məlumatının yalan, yanlış və yaxud yarımçıq olması hallarında sığortaçı sığorta müqaviləsini imzalamaqdan imtina edir və ya bunu öyrəndikdə və ya bu haqda sığortalı tərəfindən ona məlumat verildikdə:

13.2.1. sığortalı bunu qəsdən etmişdirsə, sığortaçı vəziyyəti öyrəndiyi andan etibarən 1 (bir) ay ərzində müqaviləni bir tərəfli qaydada ləğv edir və bu haqda sığortalının sığorta müqaviləsində göstərilmiş sonuncu ünvanına sifarişli məktub vasitəsilə məlumat göndərir. Bu halda sığorta haqqı sığortalıya qaytarılmır. Sığortalının öz öhdəliyini bu bənddə göstərilən qaydada pozması ilə sığorta müqaviləsi ləğv edilənədək keçən müddət ərzində baş vermiş sığorta hadisəsi arasında hər hansı əlaqə olarsa, sığortaçı, sığorta ödənişini verməkdən imtina edə bilər;

13.2.2. sığortalı bu hərəkəti bilmədən etmişdirsə, sığortaçı vəziyyəti öyrəndiyi tarixdən etibarən 1 ay ərzində müqaviləni ləğv edə bilər və ya həmin vaxt üçün sığorta haqqının fərqini almaqla müqaviləni davam etdirə bilər. Sığortalı tələb edilən sığorta haqqının fərqini 5 (beş) gün ərzində sığortaçıya ödəməzsə və ya ödəməyi yazılı şəkildə öhdəsinə götürməzsə, sığorta müqaviləsi ləğv edilmiş hesab olunur.

13.3. Sığortaçı tərəfindən tətbiq olunan ləğv etmə, bu haqda sığortalıya sifarişli məktub vasitəsilə məlumat göndərildiyi tarixdən 5 iş günü sonra, sığortalı tərəfindən tətbiq edilən ləğv etmə bu haqda sığortaçıya sifarişli məktub vasitəsilə məlumat göndərildiyi tarixdən sonrakı gün saat 24⁰⁰-da hüquqi qüvvəyə minir.

13.4. Sığortalının hərəkətində heç bir qəsd müəyyən edilmədiyi hallarda sığorta hadisəsi

13.4.1. sığortaçı vəziyyəti öyrənməmişdən əvvəl;

13.4.2. müqavilənin ləğv edilməsini tələb edə biləcəyi müddət ərzində, və yaxud;

13.4.3. müqavilənin ləğv edilməsi tələbinin hüquqi qüvvə qazanması üçün lazım olan müddət ərzində baş verərsə, sığortaçı, sığorta ödənişini sığortalının məlumatına əsasən hesablanan (sığortalı tərəfindən ödənilən) sığorta haqqı ilə həqiqətdə hesablanmalı (sığortalı tərəfindən ödənilməli) olan sığorta haqqı arasındakı nisbətə uyğun olaraq ödəyir.

Maddə 14. Sığorta müqaviləsinin Qaydalar üzərində üstünlüyü

14.1. Sığorta müqaviləsi imzalanarkən sığortalı və sığortaçı bu Qaydaların müəyyən müddələrinin dəyişdirilməsi və ya istisna edilməsi, həmçinin ona müəyyən əlavələr edilməsi barədə razılığa gələ bilərlər.

14.2. Tərəflərin imzaladığı bütün dəyişikliklər, əlavələr və düzəlişlər sığorta müqaviləsinin tərkib hissəsidir.

Maddə 15. Mühüm şərtlər

Sığorta müqaviləsində (şəhadətnaməsində) mühüm şərtlər müəyyən oluna bilər.

Maddə 16. Sığorta müddəti

Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, müddətə bağlanan sığorta müqaviləsi, müqavilədə göstərilən başlanğıc və sona çatma tarixlərində Azərbaycan vaxtı ilə saat 24⁰⁰-da qüvvəyə minir və Azərbaycan vaxtı ilə saat 24⁰⁰-da qüvvəsini itirir.

Maddə 17. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi

17.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda vaxtından əvvəl xitam verilir:

17.1.1. sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda;

17.1.2. sığortalı fiziki şəxs vəfat etdikdə və ya sığortalı hüquqi şəxs ləğv olunduqda;

17.1.3. sığortalanmış əmlak (gəmi) özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etdikdə. Sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etmədikdə, əlavə sığorta haqqı ödənilmədən sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı dəyişdirilə bilər;

17.1.4. sığorta müqaviləsi qüvvəyə mindikdən sonra, sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı aradan qalxdığı və sığorta riskinin mövcudluğu, səbəbi sığorta hadisəsi olmayan hallara görə başa çatdıqda;

17.1.5. sığortaçı sığortalı qarşısında öz öhdəliklərini tam həcmdə yerinə yetirdikdə;

17.1.6. sığortalı sığorta haqqını sığorta müqaviləsində müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə;

17.1.7. məhkəmə tərəfindən sığorta müqaviləsinin etibarsız olduğu haqda qərar qəbul edildikdə;

17.1.8. sığortaçı və ya sığortalının təşəbbüsü ilə;

17.1.9. Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktları ilə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

17.2. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrdə sığortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilmişdirsə, yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdırsa, sığortalının hüquq və vəzifələrini onun qəyyumu və ya himayəçisi həyata keçirir.

Maddə 18. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermə ilə bağlı xəbərdar etmə

18.1. Bu Qaydaların 17-ci maddəsində göstərilən hallarda sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi üçün əsas olan şərait yarandıqda, müqaviləyə xitam verilməsində maraqlı olan tərəf dərhal digər tərəfi bu haqda xəbərdar etməlidir.

18.2. Sığorta müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsinə sığortalının və ya sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilərkən bu barədə bir tərəf digərinə 30 gün əvvəl (sığorta müqaviləsi beş ildən artıq müddətə bağlandıqda 60 gün, 3 aydan az müddətə bağlandıqda isə 5 iş günü əvvəl), tələbini əsaslandırıdığı yazılı bildiriş göndərməlidir.

Maddə 19. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermənin nəticələri

19.1. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını qaytarır; əgər bu tələb sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı həmin müqavilə üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) bütünlüklə sığortalıya qaytarır;

19.2. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, o, sığortalının (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta

haqlarını) sığorta haqlarını bütünlüklə qaytarır; əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla, müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) sığortalıya qaytarır;

19.3. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya

19.3.1. ödənilmiş sığorta haqqına (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarına) bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqları) sığortalıya qaytarılmır;

19.3.2. ödənilmiş sığorta haqqından (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarından) az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı məbləği ilə sığorta ödənişi məbləği arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqının sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu Qaydaların 19.1 və 19.2 bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

19.4. Sığorta müqaviləsi bu Qaydaların 17.2 bəndində müəyyən edilmiş məhkəmə qərarı əsasında xitam verilmiş hesab edildikdə, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla, müqavilənin (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını, bu Qaydaların 19.3 bəndi nəzərə alınmaqla, sığortalının qanuni nümayəndəsinə qaytarır.

Maddə 20. Sığorta riskindəki dəyişikliklər

20.1. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində, sığortalı, sığorta müqaviləsi bağlanan zaman sığortaçıya bildirdiyi əhəmiyyətli halların dəyişilməsi, həmçinin sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən və ona məlum olan bütün digər hallar barədə sığortaçıya dərhal (hər bir halda 1 iş günündən gec olmamaqla) məlumat verməlidir, məsələn:

20.1.1. sığortalanmış gəminin satılması və ya icarəyə verilməsi;

20.1.2. gəminin sinfinin (dərəcəsinin) dəyişilməsi, sona çatması və ya dayandırılması;

20.1.3. bayrağın və/və ya gəminin operatorunun dəyişilməsi;

20.1.4. reysin təxirə salınması;

20.1.5. şərtləşdirilmiş və ya həmişəki yoldan kənara çıxmalar olduqda;

20.1.6. gəminin sığorta müqaviləsi ilə nəzərdə tutulmayan üzmə rayonundan kənara çıxması,

buzlarda üzməsi, qışlaması;

20.1.7. sığortalanmış gəminin başqa bir gəmini yedəyə alması və s.

20.2. Sığortalanmış gəminin sınaq üçün etdiyi reyslər, zərərə uğramış gəmini yedəyə alması və ya ona yardım etməsi, xilasetmə əməliyyatları zamanı yedəyə alınması və ya yerli adətlərə görə yedəklənmiş şəkildə üzməsi sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən hallar hesab olunmur.

20.3. Riskin artmasına təsir edən hallar barəsində məlumatı aldıqdan sonra sığortaçı bir aylıq müddət ərzində sığorta şəhadətnaməsinin şərtlərinə dəyişiklik etmək və ya artan riskə mütənasib olaraq əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə tələb etmək hüququna malikdir. Əgər sığortalı bu müddət ərzində sığorta şəhadətnaməsinə edilən dəyişikliklərlə razılaşdığını və yaxud əlavə sığorta haqqı ödəməyi öz öhdəsinə götürdüyünü yazılı şəkildə bildirməzsə, sığorta şəhadətnaməsi bu cür xəbərdarlıq müddəti bitdiyi tarixdən etibarsız sayılır.

BÖLMƏ 6. TƏRƏFLƏRİN HÜQUQLARI VƏ VƏZİFƏLƏRİ

Maddə 21. Sığortaçının hüquqları və vəzifələri

21.1. Sığortaçı aşağıdakıları öhdəsinə götürür:

21.1.1. sığortalını sığorta müqaviləsinin şərtləri və bu sığorta Qaydaları ilə tanış etmək;

21.1.2. sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta şəhadətnaməsinə və bu Qaydalar əsasında hazırlanmış sığorta müqaviləsinin şərtlərini sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsi günü sığortalıya vermək;

21.1.3. sığortalı tərəfindən sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalının və sığortalanmış gəmidə mümkün itkilərin azal(dıl)masına yönəldilmiş tədbirlər keçirildikdə, sığortalının məlumatı əsasında sığorta müqaviləsində bu vəziyyətlə əlaqədar dəyişikliklər etmək;

21.1.4. bu Qaydaların və sığorta müqaviləsinin şərtlərinə riayət etmək;

21.1.5. sığorta hadisəsi baş verdikdə, sığorta müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş müddətdə sığorta ödənişini vermək. Sığortaçı bu öhdəliyə əməl etmədikdə, hər gecikdirilmiş gün üçün sığorta ödənişi məbləğinin 0.1 faizi həcmində dəbbə pulu ödəyir;

21.1.6. peşəkar fəaliyyəti nəticəsində əldə etdiyi sığorta sirri hesab edilən məlumatları qorumaq, həmin məlumatları qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallardan başqa digər şəxslərə yaymamaq.

21.2. Sığortaçı aşağıdakı hüquqlara malikdir:

21.2.1. sığorta müqaviləsi bağlanan zaman öz nümayəndəsinin iştirakı ilə gəminin quru dokda baxışını həyata keçirmək və sığorta riskinin qiymətləndirilməsi üçün zəruri olan (ərizə-anket forması, gəmiyə aid mövcud sənədlər, səlahiyyətli orqanların göstərişləri və sərəncamları və s. bu kimi) bütün sənədlərlə tanış olmaq;

21.2.2. sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində:

– istənilən vaxt sığortalanmış gəminin vəziyyətini, habelə sığortalı tərəfindən təqdim edilən məlumatların düzgünlüyünü yoxlamaq;

– sığorta müqaviləsi bağlanan zaman sığortalı tərəfindən bildirilən və riskin artmasına təsir edən (sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalını artıran) əhəmiyyətli hallarda dəyişiklik baş verdikdə sığorta müqaviləsinin şərtlərində dəyişiklik etmək və/və ya artan riskə mütənasib olaraq əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə tələb etmək. Əgər sığortalı (faydalanan şəxs) sığorta müqaviləsinin şərtlərində dəyişiklik edilməsinə və əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə etiraz edərsə, sığortaçı dəyişikliyin baş verdiyi andan sığorta müqaviləsini ləğv etmək hüququna malikdir;

– sığortalının bu Qaydaların 22.1.2 bəndində göstərilmiş hallarda sığortaçıya bilərəkdən (qəsdən) yalan məlumat verməsi faktı müəyyən edilərsə, sığorta müqaviləsinin etibarsız hesab olunmasını tələb etmək;

21.2.3. sığorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə baş verdikdə:

– hadisənin səbəblərini və baş verdiyi şəraiti müstəqil araşdırmaq;

– itkilər haqqında sığortalının xəbərdarlığını gözləmədən zərərə məruz qalmış əmlaka baxış keçirmək. Sığortalının sığortaçının bu hərəkətlərinə mane olmaq hüququ yoxdur;

– zəruri tədbirləri görməklə sığortalanmış gəminin xilas edilməsində və qorunub saxlanmasıda iştirak etmək, eləcə də zəruri hallarda zərərin azaldılması üzrə yazılı tövsiyələr vermək. Lakin, sığortalanmış gəminin xilas edilməsi və qorunub saxlanması üzrə sığortaçının və onun səlahiyyətli nümayəndələrinin hərəkətləri sığortalıya sığorta ödənişini almaq hüququnun tanınması üçün əsas vermir;

– hadisələrin baş verdiyi şəraiti və mümkün itkilərin həcmi müəyyən etmək məqsədilə bütün məlumatları, o cümlədən kommersiya sirri təşkil edən məlumatları sığortalıdan tələb etmək;

– sığortalıdan (faydalanan şəxsdən) və sorğu əsasında müvafiq səlahiyyətli orqanlardan sığorta hadisəsinin səbəbini və şəraitini göstərən rəsmi sənədlərin və aktların əslinin və ya surətlərinin təqdim edilməsinə tələb etmək. Təqdim olunan məlumatlar əsasında itkilərin həcmi təyin etmək mümkün olmadıqda, kommersiya sirri təşkil edən məlumatlarla birlikdə digər məlumatları da tələb etmək;

21.2.4. sığortalının bu Qaydaların 22.1.3 bəndində nəzərdə tutulmuş öhdəliyini yerinə yetirməməsi ilə əlaqədar sığorta müqaviləsinin ləğv edilməsinin səbəb olduğu zərərlərin ödənilməsinə və sığorta müqaviləsinin ləğv edilməsinə tələb etmək;

21.2.5. sığortalıdan (faydalanan şəxsdən) sığortalanmış gəminin (və yaxud onun hər hansı bir hissəsinin) tam dəyəri miqdarında sığorta ödənişinin verilməsindən sonra zərərə məruz qalmış gəminin (və yaxud onun müvafiq hissəsinin) və yaxud onun qalıqlarına olan mülkiyyət hüququnun sığortaçıya və yaxud onun təyin etdiyi şəxsə keçməsinin təmin edilməsinə tələb etmək.

Maddə 22. Sığortalının hüquqları və vəzifələri

22.1. Sığortalı aşağıdakıları öhdəsinə götürür:

22.1.1. sığorta müqaviləsində göstərilmiş müddətdə sığorta haqqını sığortaçıya ödəmək;

22.1.2. sığorta müqaviləsi bağlanan zaman:

– özünə məlum olan və sığorta riskinin qiymətləndirilməsində mühüm əhəmiyyətə malik bütün hallar barədə sığortaçını məlumatlandırmaq;

– sığorta obyektinə münasibətdə mövcud olan və ya bağlanma mərhələsində olan digər sığorta müqavilələri və onların şərtləri barədə məlumatı sığortaçıya təqdim etmək;

– gəmiyə aid mövcud sənədlərin surətini sığortaçının sorğusu əsasında ona təqdim etmək;

22.1.3. sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində bu Qaydaların 22.1.2 bəndində qeyd edilmiş hallardan hər hansı bir əhəmiyyətli kənara çıxmalar olduqda, bu barədə xəbərdar olduqdan sonra dərhal və ya ən gec 1 (bir) iş günü ərzində sığortaçıya xəbərdarlıq məktubu (bildiriş) göndərmək;

22.1.4. bu Qaydaların müddəalarına riayət etmək;

22.1.5. sığorta hadisəsi baş verdikdə:

– sığorta hadisəsinin səbəb olduğu zərərin qarşısını almaq və həcmnin azaldılması məqsədi ilə özündən asılı olan bütün ağılabatan və zəruri tədbirləri görmək, hadisə ilə əlaqədar müvafiq səlahiyyətli orqanları vaxtında xəbərdar etmək, sığorta hadisəsinin və onun baş verdiyi şəraitin rəsmiləşdirilməsi üçün tədbirlər görmək və sığorta hadisəsinin baş verməsindən xəbərdar olduğu andan etibarən dərhal və ya ən gec 3 (üç) iş günü ərzində sığortaçıya sığorta hadisəsi haqqında məlumat vermək və əgər belə göstərişlər sığortaçı tərəfindən bildiriləcəksə, sığortaçının bütün göstərişlərinə əməl etmək;

– sığortaçının nümayəndəsi və yaxud dispaşer (ümumi qəza zamanı) baxış keçirənə qədər zədələnmiş gəmini sığorta hadisəsindən sonra düşdüyü vəziyyətdə saxlamaq;

– zərərin qiymətləndirilməsində iştirak etmək üçün həmin ərazidə və yaxud ölkədə sığortaçının maraqlarını təmsil edən qəza komissarını cəlb etmək;

– zədələnmiş gəmiyə sərbəst və maneəsiz baxış keçirmək, sığorta hadisəsinin baş vermə səbəblərinin, onun səbəb olduğu zərərin həcmnin və başqa şəraitin müəyyənləşdirilməsi üçün sığortaçının nümayəndələrinə, qəza komissarına, dispaşerə (ümumi qəza zamanı) imkan vermək və müvafiq şəraiti yaratmaq;

– sığortaçıya sığorta hadisəsinin baş vermə səbəblərini və şəraitini özündə əks etdirən rəsmi aktları onun tələbi ilə təqdim etmək;

– ümumi qəza üzrə dispaşa tərtib edildikdə sığortaçının mənafeyini (sığortaçının mümkün xərclərinin azaldılması və s. bu kimi məqsədlə) qorumaq;

22.1.6. vurulmuş zərərlərə görə təqsirkar üçüncü şəxs(lər)dən zərərin əvəzini aldığı andan etibarən dərhal və ya ən gec 3 (üç) gün ərzində sığortaçıya bu barədə məlumat vermək.

22.2. Sığortalı aşağıdakı hüquqlara malikdir:

22.2.1. sığorta müqaviləsi bağlanan zaman:

– kommersiya sirri olmayan sığortaçının maliyyə sabitliyi ilə bağlı məlumatı tələb etmək;

– sığorta müqaviləsinin şərtləri ilə tanış olmaq;

22.2.2. sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində:

– faydalanan şəxsi əvəz etmək (əgər sığorta müqaviləsinin şərtlərinə və qüvvədə olan qanunvericiliyə zidd deyildirsə);

– sığorta müqaviləsi itirildikdə, onun dublikatını almaq;

– Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi və bu Qaydalar ilə nəzərdə tutulmuş qaydada sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermək;

– sığorta dəyərindən az məbləğə sığortalanmış gəminin sığorta məbləğinin sığorta dəyərində artırılması üçün sığorta müqaviləsinə (şəhadətnaməsinə) əlavənin edilməsini tələb etmək;

22.2.3. sığorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə baş verdikdə:

– hadisənin baş verməsi, itkilərin həcmnin və sığorta ödənişi məbləğinin müəyyən edilməsi məsələləri ilə bağlı ekspert və vəkillərini təyin etmək;

– sığorta müqaviləsinin şərtlərinə və bu Qaydalara uyğun olaraq sığorta ödənişini almaq;

22.2.4. sığorta müqaviləsi üzrə üzərinə götürdüyü öhdəliklərin yerinə yetirməsini sığortaçıdan tələb etmək;

22.2.5. yenidən təşkili zamanı (və ya digər əsaslarla) sığortacını bu haqda xəbərdar etməklə sığorta müqaviləsi üzrə hüquq və vəzifələrini hüquqi varisinə vermək.

BÖLMƏ 7. ÖDƏNİLƏN ZƏRƏRLƏR

Maddə 23. Ödənilən zərərlər

23.1. Sığortaçı, sığorta hadisəsi nəticəsində ortaya çıxan aşağıdakı xərcləri ödəyir:

23.1.1. sığorta obyektinə dəyən zərərlər(lər)i;

23.1.2. daşıma (fraxt) müqaviləsinə, həmçinin qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən müəyyən edilmiş ümumi qəza ilə bağlı və sığortalanmış gəminin xilas edilməsi məqsədi ilə çəkilmiş xərclər (əgər belə xərclərə sığorta təminatı verilmişdirsə);

23.1.3. sığortalının toqquşmaya görə məsuliyyəti də sığorta olunubsa, səbəb olduğu zərərin əvəzinin ödənilməsi üçün sığortalının üzərinə qoyulan məbləği;

23.1.4. sığortalı tərəfindən çəkilən və aşağıda göstərilmiş zəruri və məqsədəuyğun xərclər:

- sığortaçının təminat verdiyi zərərlərin qarşısının alınması və miqdarının azaldılması məqsədilə çəkilən xərclər;
- sığortaçının göstərişlərini yerinə yetirməsi (əgər belə göstərişlər sığortaçı tərəfindən verilərsə) ilə əlaqədar çəkilən xərclər;
- sığorta hadisəsinin səbəbini və şəraitini araşdırmaq, həmçinin əvəzi ödənilməli olan zərər(lər)in miqdarının aydınlaşdırılması və müəyyənləşdirilməsi məqsədilə çəkilən zəruri xərclər.

Maddə 24. Sığorta obyektinə (gəmiyə) dəyən zərər

24.1. Sığorta hadisəsinin nəticəsində gəminin təmiri tələb olunursa, gəmiyə dəyən zərər təmir xərclərini təşkil edir.

24.2. Sığortaçının seçiminə görə gəminin təmir xərcləri ya ixtisaslaşmış ekspert təşkilatı tərəfindən hazırlanmış, tələb olunan təmirin (bərpanın) qiymətinin ilkin smetası (hesablanması, qiymətləndirilməsi) əsasında, ya da həqiqi təmir faktına əsasən müəyyən olunur. Gəminin təmir xərcləri dedikdə, gəminin sığorta müqaviləsi bağlanan andakı vəziyyətinə gətirilməsi üçün tələb olunan xərclər başa düşülür.

24.3. Gəminin ayrı-ayrı hissələrinin dəyişdirilməsi zərurəti yarandıqda, zərər, köhnəmə dəyəri çıxılmaqla, dəyişdirilən eyni hissələrin bazar dəyəri həcmində müəyyən edilir.

24.4. Gəmi satıldıqda, sığortalı, əgər gəmi təmir olunmamışdırsa, sığorta hadisəsi nəticəsində zərərlə əlaqədar çəkdiyi xərclərin əvəzinin ödənilməsinə tələb etmək hüququna malikdir. Sığorta ödənişinin həcmi gəmidə olan və sığorta müqaviləsinin şərtləri ilə ödənilən zədələrin səbəb olduğu ucuzlaşmanın miqdarından az olmamaqla, sığorta müddəti ərzində aparıla biləcək ağılabatan təmir xərcləri həcmində müəyyən edilir. Gəmi sökülmək məqsədilə satılırsa, sığortalıya sığorta ödənişi verilmir.

24.5. Əgər sığorta hadisəsi nəticəsində gəmi səfərini dayandırmalı və təmir yerinə hərəkət etməlidirsə, gəminin təmir yerinə sürülməsi və geri qaytarılması üçün çəkilən ağılabatan və məqsədəuyğun xərclər də ödənilir. Gəminin sonuncu məntəqədən təmir yerinə sürülməsi xərcləri, sürülmə zamanı çəkilən normal istismar xərclərini aşan həcmdə ödənilir.

24.6. Gəminin gövdəsində olan zədələrin gəminin son rənglənmə (boyanma) tarixindən 12 ay ərzində aradan qaldırılması şərtilə, gəminin gövdəsində olan zədələnmiş hissələrin təmizlənməsi və rənglənməsi ilə bağlı xərclər əvəzi ödəniləcək təmir işlərinin dəyərinə daxildir.

24.7. Gəminin quru doka daxil edilməsi və çıxarılması və ya qaldırıcı qurğu (ellinq) vasitəsi ilə qaldırılması və düşürülməsi, həmçinin quru dokdan və qaldırıcı qurğudan istifadə edilməsinə görə çəkilən xərclər gəminin təmir xərclərinə o şərtlə əlavə edilir ki, təmir zamanı yalnız sığorta hadisəsi nəticəsində gəminin zədələnmiş hissələrinin təmir işləri aparılmış olsun.

24.8. Əgər sığorta hadisəsi nəticəsində ortaya çıxan zədələrin təmir işləri eyni zamanda digər işlərlə birlikdə aparılırsa, gəminin quru doka daxil edilməsi və çıxarılması və ya qaldırıcı qurğu vasitəsi ilə qaldırılması və düşürülməsi xərclərinin 50 %-i əvəzi ödənilən təmir xərclərinə daxil edilir. Bununla yanaşı quru dokdan və ya qaldırıcı qurğudan istifadə edilməsinə görə çəkilən xərclərin əvəzi, həmin təmir işləri sığorta hadisəsinin səbəb olduğu zədələrin aradan qaldırılması üçün ayrıca görülmüş olsaydı, onların həyata keçirilməsinə tələb olunan müddətə görə hesablanır.

24.9. Aşağıdakı hallarda gəmiyə dəyən zərərin əvəzi sığorta dəyərindən (sığorta hadisəsi baş verdiyi anda gəminin əvəzetmə (bazar) qiymətindən) artıq olmamaqla, tam sığorta məbləği həcmində ödənilir:

24.9.1. gəmi faktiki məhv olduqda - gəmi tamamilə məhv olub və ya həmişəlik itirilib;

24.9.2. gəmi tam konstruktiv məhv olduqda - gəmi o halda tam konstruktiv məhv olmuş hesab olunur ki, əgər sığorta hadisəsinin nəticələrinin aradan qaldırılması üçün çəkilən ümumi xərclərin məbləği gəminin sığorta dəyərinin 100 %-ndən az olmasın. Sığorta hadisəsinin nəticələrinin aradan qaldırılması üçün çəkilən ümumi xərclərin məbləğinə gəminin sığorta müqaviləsi bağlanan andakı vəziyyətinə gətirilməsi xərcləri, həmçinin gəminin xilas edilməsi və təmir yerinə yedəklənməsi, eləcə də gəminin üzərinə düşən hissədə ümumi qəza üzrə ödənişləri daxil edilir.

24.9.3. gəmi xəbərsiz itkin düşdükdə - gəmi barəsində axırıncı məlumatın sığorta müddəti ərzində alınması şərti ilə, 3 ay ərzində heç bir məlumatın alınmaması.

24.10. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta hadisəsi ilə əlaqədar bütün təminat verilən xərclər sığortalı tərəfindən ödənilir və ondan sonra sığortaçı vurulan zərərin əvəzini sığortalıya (və ya faydalanan şəxsə) ödəyir.

Maddə 25. Ümumi qəza ilə bağlı xərclər

Sığorta hadisəsinin baş verməsi nəticəsində ortaya çıxan ümumi qəza ilə bağlı xərclər, onların digər ödənilmiş zərərlərlə birgə sığorta məbləğini aşmaması şərti ilə sığortaçı tərəfindən ödənilir.

Maddə 26. Zərərlərin azaldılması məqsədilə çəkilən xərclər

26.1. Sığortaçı tərəfindən əvəzi ödənilməli olan zərərləri azaltmaq məqsədilə sığortalının çəkdiyi xərclər, həmin xərclərin digər zərərlərlə birlikdə sığorta məbləğini aşma bilməsindən asılı olmayaraq sığorta məbləğinin sığorta dəyərində olan nisbəti həcmində sığortaçı tərəfindən ödənilir, o şərtlə ki, müvafiq tədbirlər nəticəsiz qalmış olsa belə xərclər zərurətdən və ya sığortaçının göstərişlərini yerinə yetirmək məqsədilə ortaya çıxmış olsun. Bu növ xərclərin ümumi məbləği digər ödənilmiş zərərlərlə birgə sığorta məbləğindən (hər bir halda 5 %-dən yuxarı olmamaqla) artıq olmamalıdır.

26.2. Sığortaçı zərərlərin qarşısını almaq və ya azaltmaq məqsədilə bilərəkdən sığortalının mümkün (səmərəli) və ağlabatan tədbirləri görməməsi nəticəsində ortaya çıxan zərərlərin əvəzini ödəmək öhdəliyi daşımır.

Maddə 27. Sığorta hadisəsinin araşdırılması məqsədilə çəkilən xərclər

Sığorta hadisəsinin səbəbini və şəraitini araşdırmaq, həmçinin əvəzi ödənilməli olan zərərlərin miqdarının aydınlaşdırılması və müəyyənləşdirilməsi məqsədilə çəkilən zəruri xərclər, bu xərclərin digər xərclərlə birlikdə sığorta məbləğini aşmaması şərti ilə sığortaçı tərəfindən ödənilir.

BÖLMƏ 8. SIĞORTA ÖDƏNİŞİ

Maddə 28. Sığorta ödənişinin verilməsi üçün tələb olunan sənədlər

28.1. Sığorta ödənişinin verilməsi üçün sığortaçı tərəfindən tələb olunan sənədlər aşağıdakılardır:

28.1.1. sığortalının (faydalanan şəxsin) sığortalanmış gəmiyə münasibətdə sığorta marağını təsdiq edən sənədlər (gəmiyə mülkiyyət hüququ haqqında şəhadətnamə, gəminin icarəyə götürülməsi (çarter) müqaviləsi, dənizlə yük və ya sərnişin daşınması müqavilələri) (əgər bu sənədlər əvvəlcədən sığortaçıya təqdim edilməmişdirsə);

28.1.2. sığorta hadisəsi faktının mövcudluğunu sübut etmək üçün sığortaçı tərəfindən tələb edilmiş sığorta hadisəsinin baş vermə səbəbləri və şəraitini əks etdirən rəsmi sənədlər, gəminin xəbərsiz itkin düşməsi zamanı isə - gəminin itkin düşmüş elan edilməsi üçün zəruri olan çıxış nöqtəsindən (limandan) yola çıxma vaxtını və təyin edilmiş vaxtda təyinat yerinə (limana) gəlib çıxması barədə dəqiq sübutlar;

28.1.3. zərərlə bağlı iddianın miqdarı. Bunun üçün:

- zərərin müəyyən edildiyi yerin qanunvericiliyinə və ya yerli adətlərə görə səlahiyyətli vəzifəli şəxsi tərəfindən tərtib edilmiş qəza (zərər) sertifikatı və ya akt;
- zərər aktı (sığorta hadisəsi nəticəsində sığortalanmış gəmiyə dəyən zərərin miqdarı);
- zərərlə bağlı çəkilmiş xərclərin ödənilməsinə təsdiq edən sənədlər və hesablar;
- zərərin baş verməsi səbəblərini və miqdarını göstərən müstəqil ekspertin raportu və ya dispaşa sənədi;
- ümumi qəza ilə bağlı zərərlərin və çəkilən xərclərin ödənilməsi tələb olunduqda - dispaşa sənədi;

28.1.4. gəmi ilə bağlı aşağıdakı sənədlər:

- göyörtə və gəmi jurnallarının qəza ilə əlaqədar təsdiqli nüsxələri;
- gəminin kapitanının qəza ilə əlaqədar raportu;
- gəmi heyəti üzvlərinin siyahısı;
- gəmi heyətinin tərkibi haqqında şəhadətnamə;
- gəminin üzgüçülüyə yararlığı haqqında şəhadətnamə;
- gəmi reyestrindən çıxarış;
- maşın jurnalı (mexaniki mühərrikli gəmilər üçün);

28.1.5. sığortaçı, hadisənin mahiyyətindən asılı olaraq digər zəruri sənədləri də tələb edə bilər.

Maddə 29. Sığorta ödənişinin hesablanması və verilməsi qaydası

29.1. Sığortaçı sığorta müqaviləsi ilə təminat verilmiş hadisələr baş verdikdə, sığorta ödənişini sığortalının ərizəsinə, hadisə ilə əlaqədar və bu Qaydaların 28-ci maddəsinə əsasən sığortaçının tələb etdiyi sənədlərə və sığortaçının nümayəndəsinin tərtib etdiyi sığorta aktına əsasən ödəyir.

29.2. Sığorta ödənişini almaq üçün sığortalının (faydalanan şəxsin) sığorta hadisəsinin baş verdiyi anda sığortalanmış gəmiyə münasibətdə əmlak maraqları olmalıdır.

29.3. Sığortalanmış maraqlara vurulan zərərlərin həcmi müəyyən olunduqdan sonra sığorta ödənişinin hesablanması aşağıdakı yollarla həyata keçirilir:

29.3.1. qismən sığorta zamanı - sığorta məbləğinin sığorta dəyərində olan nisbəti əsasında vurulmuş zərərlərə təminat verilir;

29.3.2. sığorta müqaviləsində azadolma nəzərdə tutulduqda - azadolmanın məbləği çıxılmaqla zərərlərə təminat verilir.

29.4. Sığorta müqaviləsi üzrə sığorta ödənişlərinin ümumi məbləği sığorta məbləğini aşdı bilməz.

29.5. Son təmir xərclərinin bir hissəsini təşkil etməyən müvəqqəti təmir xərcləri üçün sığortaçı ödəniş vermir.

29.6. Tələb olunan bütün sənədlər təqdim olunduqdan 15 gün ərzində sığortaçı sığorta ödənişini həyata keçirir və ya sığorta ödənişinin verilməsindən imtina edilməsi barədə sığortalıya (və ya faydalanan şəxsə) səbəbini yazılı surətdə göstərməklə məlumat verir.

29.7. Sığorta hadisəsi (zərərin meydana gəlməsi) faktı üzrə cinayət işi açılıbsa və yaxud məhkəmə prosesi başlandıysa, sığorta ödənişinin verilməsi barədə qərar açılmış cinayət işi üzrə ibtidai (ilkin) istintaq orqanlarının və yaxud məhkəmənin qüvvəyə minmiş qəti qərarının qəbul edilməsinə, istintaqın və ya məhkəmədə işin baxılmasının sonunadək təxirə salına bilər.

Maddə 30. Ödənilməmiş sığorta haqqının nəzərə alınması

Əgər sığorta ödənişi verildiyi anda sığorta haqqı tam ödənilməmişdirsə, sığortaçı ödəniş zamanı sığorta haqqının ödənilməyən hissəsini hesablanmış sığorta ödənişi məbləğindən tutmaq hüququna malikdir.

Maddə 31. Sığorta ödənişinin verilməsindən imtina

31.1. Aşağıdakı hallarda sığortaçı sığortalıya sığorta ödənişini verməkdən imtina etmək hüququna malikdir:

31.1.1. sığortalının (faydalanan şəxsin) sığorta hadisəsinin baş verməsinə yönəldilmiş qəsd hərəkətləri (hərəkətsizliyi) nəticəsində sığorta hadisəsi baş verdikdə;

31.1.2. sığortalının risklə əlaqədar ona məlum olan məlumatları vermədikdə və ya riskin dərəcəsini və yaxud sığorta hadisəsi ilə bağlı şəraiti müəyyən etmək üçün mühüm əhəmiyyət daşıyan hallar barədə qəsdən yanlış məlumatlar verdikdə;

31.1.3. bu Qaydaların 22.1.5-ci maddəsinin tələblərinə əməl edilməməsi nəticəsində sığortaçının hadisənin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması ilə əlaqədar olaraq onun mənafeləri əhəmiyyətli dərəcədə pozulduqda;

31.1.4. yerinə yetirilmədiyi təqdirdə sığorta hadisəsinin baş verməsinə və ya zərərlərin həcmi artmasına gətirib çıxarmış, yaxud da sığorta hadisəsinin şəraitinin düzgün aydınlaşdırılması imkanlarını pozmuşdursa, sığortalı tərəfindən sığorta müqaviləsinə, bu Qaydalara və ya qanunvericiliyə əsasən ona həvalə edilən öhdəlik və şərtlərə əməl edilmədikdə;

31.1.5. sığortalı riskdə baş verən əhəmiyyətli dəyişikliklər barədə sığortaçıya vəziyyəti öyrəndiyi və ya öyrənməli olduğu andan 24 saat ərzində yazılı surətdə bildirmədikdə (bu Qaydaların 22.1.3 bəndinə əməl etmədikdə);

31.1.6. sığorta hadisəsinin baş verməsinə və/və ya onun səbəb olduğu zərərin miqdarının artmasına gətirib çıxaran kobud dərəcədə laqeydliyə yol verdikdə;

31.1.7. sığortaçı tərəfindən tələb edilən sığorta hadisəsi faktının mövcudluğunu və onun səbəb olduğu zərərin miqdarını sübut etmək üçün zəruri sənədləri təqdim etmədikdə;

31.1.8. sığortaçının nümayəndəsinə baxış keçirməsi üçün zədələnmiş əmlakı və yaxud onun qalıqlarını (əgər qalıqlar qalmalı idisə) təqdim etmədikdə;

31.1.9. sığorta hadisəsinin və ya onun səbəb olduğu zərərlərin baş vermə şəraitinə dair sənədləri saxtalaşdırdıqda;

31.1.10. sığorta müqaviləsi üzrə hər hansı bir iddia ortaya çıxan zaman sığorta obyektinin digər sığorta şirkəti tərəfindən eyni risklərdən sığortalandığı müəyyən edildikdə.

31.2. Bilavasitə və ya dolayısı ilə sığortalı tərəfindən mühüm şərtlərin yerinə yetirilməməsi səbəbindən sığorta hadisəsi baş verdiyi və ya zərərin məbləği artdığı halda sığortaçı müvafiq olaraq sığorta ödənişindən imtina etmək və ya zərər məbləğinin artdığı həcmdə sığorta ödənişini azaltmaq hüququna malikdir.

31.3. Sığorta ödənişinin verilməsindən imtina barədə qərar sığortalıya imtinanın səbəbləri əsaslandırılmış və dəlillərlə sübut edilmiş qaydada yazılı surətdə bildirilir.

Maddə 32. Zərərin dəyməsində təqsirli olan şəxslər tərəfindən zərərin ödənilməsi

32.1. Əgər sığortalı vurulmuş zərərlərə görə zərərin əvəzini zərərin dəyməsində təqsirli olan şəxsdən almışdırsa, sığortaçı yalnız verilməli olan sığorta ödənişi məbləği ilə sığortalının təqsirli olan şəxsdən aldığı məbləğ arasındakı fərqi ödəyir.

32.2. Sığortalıya (faydalanan şəxsə) vurulmuş zərərin əvəzi zərərin dəyməsində təqsirli olan şəxs tərəfindən tam ödəniləndə, sığortaçı sığorta ödənişini həyata keçirmir, həyata keçirdiyi halda isə sığorta ödənişi sığortaçıya qaytarılmalıdır. Əks halda sığortaçı sığortalıya (faydalanan şəxsə) qarşı qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada iddia irəli sürmək hüququna malikdir.

32.3. Zərərvuran zərərin əvəzini qismən ödəmiş olduqda, sığortaçı, sığorta ödənişindən ödənilmiş məbləğ həcmində imtina edir.

BÖLMƏ 9. TƏMİNATIN GENİŞLƏNDİRİLMƏSİ

Yalnız sığorta şəhadətnaməsində xüsusi olaraq göstərilədiyi təqdirdə və «Gəmi və digər su nəqliyyatı vasitələrinin sığortasının Qaydaları»nın müddələrinə əməl olunması şərti ilə, sığorta təminatı aşağıdakıları əhatə edəcək şəkildə genişləndirilə bilər:

Maddə 33. Fraxtın itirilməsi

33.1. Sığorta müqaviləsinə əsasən verilən sığorta təminatına «fraxtın itirilməsi» riski əlavə edilə bilər. Bu Qaydaların məqsədləri üçün «fraxt» dedikdə, yüklərin və ya sərnişinlərin daşınması, eləcə də yükləmə və boşaltma üçün nəqliyyat vasitəsinin sahibinə ödənilən haqq başa düşülür.

33.2. Sığorta müqaviləsi ilə təminat verilən risklərin baş verməsi nəticəsində sığortalanmış gəminin qəza vəziyyətində boş dayanmasının səbəb olduğu fraxtın itirilməsinə görə dəyən zərərlərə təminat verilir.

33.3. Sığorta ödənişinin məbləği fraxtın gündəlik normasının gəminin qəza vəziyyətində boş dayandığı günlərin sayına vurulması və yekun məbləğdən sığorta müqaviləsində müəyyən edilmiş azadolma məbləğinin (ilkin qəza vəziyyətində boş dayanma müddəti) çıxılması yolu ilə müəyyən edilir.

33.4. Gəminin qəza vəziyyətində boş dayanma müddəti sığorta hadisəsi baş verdiyi andan hesablanır və sığorta hadisəsi nəticəsində ortaya çıxan zədələrin xilas edilmə və aradan qaldırılması müddətini əhatə edir.

33.5. Gəminin təmir yerinə sürülməsinə sərf olunan müddət (vaxt) qəza vəziyyətində boş dayanma müddətinə daxil edilir, bir şərtlə ki, gəmi sığorta hadisəsinin baş verməsi nəticəsində dərhal səfərini dayandıraraq təmir yerinə hərəkət etsin.

33.6. Zədələrin aradan qaldırılması zamanı gəminin qəza vəziyyətində boş dayanmasının səbəb olduğu fraxtın itirilməsinə görə zərərlər sığorta təminatına daxil edilir, bir şərtlə ki, təmir sığorta müddəti ərzində həyata keçirilmiş olsun.

33.7. Gəminin tam məhv olması (faktiki və ya konstruktiv) ilə əlaqədar fraxtın itirilməsi nəticəsində ortaya çıxan zərərlər ödənilmir.

33.8. Bu riskə görə ayrıca sığorta məbləği müəyyən edilir və digər risklərə görə sığortaçının məsuliyyətinə əlavə edilməklə sığorta müqaviləsində göstərilir.

Maddə 34. Toqquşmaya görə məsuliyyət

34.1. Sığorta müqaviləsinə əsasən verilən sığorta təminatına «toqquşmaya görə məsuliyyət» riski əlavə edilə bilər. Bu Qaydaların məqsədləri üçün «toqquşmaya görə məsuliyyət» dedikdə, gəmilərin toqquşması ilə əlaqədar sığortalının başqa bir gəminin sahibinə ödəməli olduğu zərərlər başa düşülür.

34.2. Sığortalının başqa bir gəminin sahibinə ödəməli olduğu aşağıdakı zərərlərə təminat verilir:

34.2.1. hər hansı digər gəminin (və ya onun içində olan əmlakın) məhv olması və ya zədələnməsi nəticəsində zərərlər;

34.2.2. zədələnmiş və ya məhv olmuş digər gəminin (və ya onun içində olan əmlakın) gecikmə və ya istifadəyə yararsız vəziyyətə düşməsindən irəli gələn və üçüncü şəxslərin əldə edə bilmədiyi gəlirlərin əvəzini ödəmək məqsədilə irəli sürülən iddialar;

34.2.3. gəminin üzərinə düşən hissədə ümumi qəza üzrə çəkilən xərclər və ödənişlər, eləcə də digər gəminin (və ya onun içində olan əmlakın) xilas edilməsi üçün mükafatlandırmaya görə çəkilən xərclər.

34.3. Sığortalanmış gəminin hər hansı üzən, sabit (hərəkətsiz) və ya digər obyektə zədələnməsi ilə əlaqədar sığortalının üçüncü şəxslərə ödəməli olduğu aşağıdakı zərərlərə təminat verilir:

34.3.1. hər hansı bir üzən, sabit (hərəkətsiz) və ya digər obyektin məhv olması və ya zədələnməsi nəticəsində zərərlər;

34.3.2. zədələnmiş və ya məhv olmuş üzən, sabit (hərəkətsiz) və ya digər obyektin gecikmə və ya istifadəyə yararsız vəziyyətə düşməsindən irəli gələn və üçüncü şəxslərin əldə edə bilmədiyi gəlirlərin əvəzini ödəmək məqsədilə irəli sürülən iddialar.

34.4. Bu risklə sığorta təminatı verilməyən hallar aşağıdakılardır:

34.4.1. sığortalanmış gəmidə olan yük və digər əmlakın məhv olması və ya zədələnməsi;

34.4.2. üçüncü şəxslərin həyatına və sağlamlığına vurulan zərərlər;

34.4.3. qırıntıların, gəminin qalıqlarının, yüklərin və ya hər hansı digər predmetlərin çıxarılması və ya kənarlaşdırılması (təmizlənməsi);

34.4.4. sığortalanmış gəminin toqquşduğu gəmi (və onun içində olan əmlak) istisna olmaqla, hər hansı əmlakın, obyektin çirkləndirilməsi (həmçinin qarşısının alınması məqsədilə çəkilən xərclər), ətraf mühitə (o cümlədən dənizə) zərər vurulması;

34.4.5. gəminin hər hansı müqavilə öhdəlikləri;

34.4.6. toqquşma nəticəsində zədələnməyən gəminin və ya hər hansı digər obyektin tam və ya qismən istifadəyə yararsız vəziyyətə düşməsi.

34.5. Əgər sığortalanmış gəmi hər hansı digər gəmi ilə toqquşduqda, hər iki gəmi məsuliyyət daşıyır və hər iki gəminin məsuliyyəti qanunla məhdudlaşdırılmırsa, zərərlərin əvəzinin ödənilməsi «ayrı-ayrılıqda məsuliyyət» prinsipi əsasında hesablanır, başqa sözlə, digər gəmiyə vurulan zərərin əvəzi sığortaçı tərəfindən sığortalanmış gəminin təqsir dərəcəsiindən çıxış edərək, qarşılıqlı tələblərin hesablanması nəticəsində hansı məbləğdə və kimin xeyrinə ödənilməsindən asılı olmayaraq ödənilir. Qalan hallarda sığorta ödənişi sığortalı tərəfindən ödənilməli olan faktiki məbləğ nəzərə alınaraq, «yeganə məsuliyyət» prinsipi əsasında həyata keçirilir.

34.6. Bu riskə görə ayrıca sığorta məbləği müəyyən edilir və digər risklərə görə sığortaçının məsuliyyətinə əlavə edilməklə sığorta müqaviləsində göstərilir.

BÖLMƏ 10. DİGƏR MÜDDƏALAR

Maddə 35. Marağın keçməsi

35.1. Sığorta obyektinin satılması və yaxud onlara hüquqların digər şəxsə verilməsi halında, Sığortaçının razılığı olmazsa, sığorta müqaviləsi ilə verilən sığorta təminatı, alıcıya və ya əmlaka hüquqları olan hər hansı digər şəxsə aid edilmir.

35.2. Bu halda sığortaçı ilə sığortalı və ya xeyrinə sığorta obyektini özgəninkiləşdirilən şəxs arasında yeni sığorta müqaviləsi bağlanıla bilər.

Maddə 36. Qalıqlara olan hüququn keçməsi

36.1. Sığortaçı sığorta obyektinin məhv olmasına görə ödəniş verdikdə və ya onun müxtəlif hissələrini başqası ilə əvəz etdikdə sığortalının həmin əmlaka və yaxud onun hissələrinə olan hüquqları verilən sığorta ödənişi həcmində sığortaçıya keçir. Bütün qalıqlar sığortaçıya verilməlidir.

36.2. Sığortalı qalıqlara olan hüquqların sığortaçıya keçməsi üçün bütün zəruri tədbirləri görməyə borcludur.

36.3. İtmiş və ya oğurlanmış sığorta obyektinin sonradan tapılması halında sığortaçı öz rəyinə əsasən sığorta obyektini özündə saxlamaq və yaxud sığortalıya qaytarmaq hüququna malikdir. İkinci halda sığorta obyektinə görə alınmış sığorta ödənişi sığortaçıya geri qaytarılmalıdır. Əgər sığorta obyektini korlanmış vəziyyətdə əldə olunarsa, sığortaçı sığortalıya sığorta müqaviləsinin şərtləri və müddəalarına müvafiq olaraq həmin zərərlərin əvəzini ödəməlidir.

Maddə 37. Subroqasiya hüququ

37.1. Subroqasiya hüququ sığorta ödənişi almış şəxsin ona dəymiş zərəre görə məsuliyyət daşıyan üçüncü şəxsə qarşı malik olduğu hüquqlardan və vasitələrdən həmin ödənişi vermiş sığortaçının istifadə etmək hüququdur.

37.2. Faydalanan şəxsin zərərverən şəxsə qarşı zərərin əvəzini ödəmək tələbi (iddiası) ilə bağlı hüquq sığorta ödənişini vermiş sığortaçıya subroqasiya qaydasında onun verdiyi sığorta ödənişi məbləğində keçir.

37.3. Faydalanan şəxs sığorta ödənişini aldıqda subroqasiya hüququnun həyata keçirilməsi üçün özündə olan bütün lazımi sənədlərlə sığortaçıyı təmin etməlidir.

37.4. Faydalanan şəxs zərərverən şəxsə iddiadan və ya tələbi təmin edən hüquqlardan, yaxud lazımi sənədləri sığortaçıya verməkdən imtina etdikdə, sığortaçı zərərverən şəxsdən subroqasiya qaydasında ala biləcəyi məbləğ həcmində sığorta ödənişi verməkdən azad edilir. Əgər faydalanan şəxsin təqsiri ucbatından bu hüququn həyata keçirilməsi mümkün olmazsa, sığortaçı bütünlüklə və ya qismən sığorta ödənişini vermək öhdəliyindən azad olunur və lüzumsuz yerə verilmiş sığorta ödənişinin qaytarılmasını tələb etmək hüququna malikdir.

37.5. Sığortaçı subroqasiya hüququndan zərərverən şəxsin özünə və (və ya) müvafiq sığorta hadisəsi ilə bağlı risklər üzrə həmin şəxsin məsuliyyətini sığortalamış sığortaçıya, həmçinin qanunvericiliyə əsasən, dəyən zərəre görə sığortalı və ya faydalanan şəxs qarşısında maddi məsuliyyət daşıya bilən digər şəxsə qarşı istifadə edə bilər.

Maddə 38. Qismən sığorta

Sığorta müqaviləsində müəyyən edilmiş sığorta məbləği sığorta dəyərindən az olduğu halda (qismən sığorta halında), sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığortaçı zərərin əvəzini sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində ödəyir.

Maddə 39. İkili (çoxqat) sığorta

39.1. Sığorta məbləği həmin əmlakın sığorta müqaviləsi bağlandığı andakı həqiqi dəyərindən - sığorta dəyərindən çox olduğu halda (ikili və ya çoxqat sığorta), həmin müqavilə sığorta məbləğinin sığorta dəyərindən artıq olan hissəsində etibarsızdır.

39.2. Sığorta obyektinin bir neçə sığortaçıda sığortalanması nəticəsində sığorta məbləğlərinin ümumi cəmi onun sığorta dəyərindən artıq olduğu halda (ikili və ya çoxqat sığorta), bütün sığortaçıları yalnız sığorta dəyəri miqdarında məsuliyyət daşıyırlar. Belə halda hər bir sığortaçı özünün bağladığı müqaviləyə müvafiq sığorta məbləğinin bütün bağlanmış müqavilələr üzrə ümumi sığorta məbləğinə olan nisbətinə mütənasib olan miqdarında məsuliyyət daşıyır.

39.3. Əgər gəmi sahibinin bir məsuliyyəti bir neçə sığortaçıda sığorta edilirsə (ikiqat sığorta), hər bir sığortaçı özünün bağladığı müqavilədə müəyyənləşdirilmiş məsuliyyətinə müvafiq olan miqdarda məsuliyyət daşıyır.

Maddə 40. Azadolma məbləği

40.1. Sığorta müqaviləsi ilə azadolma məbləği nəzərdə tutula bilər.

40.2. Azadolma məbləği sığorta və ya zərər məbləğinin hər hansı bir faizi həcmində və / və ya müəyyən məbləğ həcmində təyin edilə bilər.

40.3. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, aşağıdakı zərərlər sığortaçı tərəfindən ödənilmir:

40.3.1. gəminin maşın və avadanlıqlarına dəyən zərərin 10 %-i;

40.3.2. gəminin buzla təması nəticəsində gəmiyə dəyən zərərin 25 %-i.

Maddə 41. Valyuta haqqında qeyd-şərt

41.1. Sığorta məbləğlərinin, azadolmaların və tələblərin xarici valyuta ilə ifadə olunduğu hallarda, bütün ödənişlər Azərbaycan Respublikası Milli Bankının ödənişin həyata keçirildiyi tarixə və ya ödənişə əsas verən sənədin tərtib edilməsi tarixinə olan rəsmi məzənnəsi əsasında Azərbaycan manatı ilə, ya da Azərbaycan Respublikasının valyuta qanunvericiliyinə müvafiq olduğu hallarda hər hansı xarici valyuta ilə həyata keçirilə bilər.

41.2. Əgər sığorta ödənişinin verilməsi üçün əsas olan sənədlər Azərbaycan manatı və ya müqavilənin valyutasından fərqli valyutada ifadə olunmuşdursa, sığorta müqaviləsinin ifadə olunduğu valyutaya çevirmə Azərbaycan Respublikası Milli Bankının həmin sənədin buraxıldığı tarixə uyğun rəsmi məzənnəsi əsasında həyata keçirilir.

Maddə 42. İş sirlərinin gizli saxlanması

Sığortaçı, sığortalıya aid öyrəndiyi və ya iş prosesində öyrənəcəyi iş sirlərini gizli saxlamadığı halda dəyən ziyan və zərəre görə məsuliyyət daşıyır.

Maddə 43. Mübahisələrin həlli qaydası

Bu Qaydalara əsasən bağlanmış sığorta müqaviləsindən irəli gələn bütün mübahisələr ilkin olaraq danışıqlar yolu ilə pretenziya qaydasında, tərəflər arasında razılığa gəlinmədiyi təqdirdə isə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq məhkəmələr vasitəsilə həll edilir.

Maddə 44. İddia müddəti

Sığorta şəhadətnaməsindən irəli gələn bütün tələblər Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş müddətdə həll edilir.